

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Název školy: Střední odborná škola stavební Karlovy Vary

Sabinovo náměstí 16, 360 09 Karlovy Vary

Autor: ING. HANA MOTYČKOVÁ

Název materiálu: VY_32_INOVACE_01_ZÁKLADNÍ PRÁVNÍ POJMY I_P1-2

Číslo projektu: CZ 1.07/1.5.00/34.1077

Tematická oblast : PRÁVO PRO 1. - 2. ROČNÍK

Datum tvorby: 27. 9. 2013

Datum ověření: 1. 10. 2013

Klíčové slovo: stát, suverenita, státní moc, právo, právní norma, právní řád, platnost, účinnost právního předpisu, derogační klauzule, novelizace

Anotace: Prezentace je určena pro žáky 1. – 2. ročníku oboru vzdělání Podnikání. Výklad formou prezentace žákům vysvětluje pojmy stát, státní symboly, státní moc, právo, funkce práva, právní normy, právní systém, právní řád. V závěru prezentace žáci zodpoví kontrolní otázky.

Stát a právo

- **Právo** = nástroj společnosti k prosazování spravedlnosti
 - chrání život, svobodu, zdraví, majetek
 - souhrn všech norem stanovených a zabezpečovaných státem
 - vývoj práva od nepsaných právních obyčejů k soudobé písemné formě právních předpisů v souvislosti se vznikem států
-

Stát a právo

□ Základní funkce práva

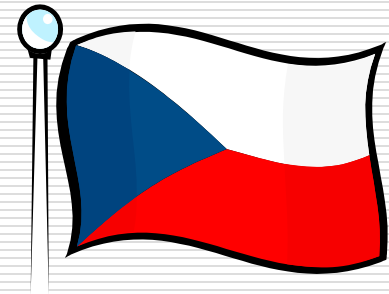
- upravovat prostřednictvím právních norem společenské vztahy
 - orientace právních subjektů ve složitých společenských vztazích
 - prevence a řešení mezilidských konfliktů
 - trestání přestupků, správních deliktů a zločinů
 - vytváření právní jistoty ve společnosti
-

Stát

- **Stát** = organizační soustava lidské společnosti
 - skládá se ze státních orgánů, úřadů, ústavů a dalších zařízení
 - základním úkolem je zajišťovat soudržnost a zabezpečovat rozvoj státu
 - nástroj společnosti, jenž uplatňuje svou svrchovanou moc nad obyvatelstvem
 - chrání pořádek, bezpečí, mír
-

Stát

- ✓ **území, které má hranice**
 - dány historicky nebo upraveny
 - nemusí fyzicky existovat
 - právo vybírat na území daně a poplatky
- ✓ **obyvatelstvo**
- ✓ **řídící orgány**
- ✓ **administrativní aparát**
- ✓ **ozbrojená moc**
- ✓ **suverenita (svrchovanost) státu** –
nezávislost na moci jiného státu

Stát a právo

- **suverenita vnitřní** – právo státu požadovat od kohokoliv, kdo se vyskytuje na jeho území, chování v souladu s jeho právním řádem bez ohledu na státní příslušnost
 - **suverenita vnější** – právo státu vystupovat navenek jako nezávislý právní subjekt
 - **Státní symboly** – velký a malý státní znak, státní vlajka, vlajka (standarta) prezidenta republiky, pečeť, hymna
-

Stát a právo

- ❑ **Státní moc** = společenský vztah založený zákonem: jednomu vyplývá právo přikazovat, druhému povinnost příkazy poslechnout
 - v demokratickém státě slouží občanům – uplatňovat v případech, které stanoví zákon
 - stát nesmí uplatňovat svou moc na území cizího státu
 - nesmí být zneužívána
-

Stát a právo

- vytváří závazná pravidla (předpisy), jimiž se řídí život společnosti = **právní normy**, dohlíží na dodržování a postihuje porušování
 - **právní systém** = souhrn právních norem, které mají na území státu svou působnost, platnost a účinnost
 - souhrn všech právních předpisů = **právní řád**
 - jejich důležitost (právní síla) záleží na tom, který státní orgán je vydal a jak se nazývají
-

Právní řád

- **Právní řád** – uspořádán stupňovitě podle důležitosti právních předpisů
 - normy téhož právního řádu na sebe navazují a doplňují se, nesmějí být rozpory
 - **Charakteristika právního řádu:**
 - každý zákon v souladu s ústavou
 - prováděcí předpis nesmí odporovat zákonu (dbá na to Ústavní soud)
 - všechny normy jsou projevem jediné vůle = legislativních orgánů státu
-

Právní síla

- jejich **důležitost a význam (právní síla)** záleží na tom, který státní orgán je vydal a jak se nazývají
- právní síla určuje postavení předpisu v právním řádu

ústava
a ústavní
zákony

vydává
Parlament

**předpisy
zákonné
(základní)**

zákony a zákonná
opatření

vydává
vláda,
ministři,...

vládní nařízení

**předpisy
podzákonné
(prováděcí)**

vyhlášky ministrů

vyhlášky nižších státních orgánů

Právní síla

□ Popis pyramidy:

- vrcholem právního řádu – ústava a ústavní zákony
 - na ně navazují ostatní zákony a zákonná opatření
 - všechny tyto základní předpisy vydávají nejvyšší zastupitelské státní orgány (Parlament)
 - nižší předpisy může vydávat vláda, ministři, nižší orgány státní správy
-

Platnost právního předpisu

□ **Platnost právního předpisu**

- = byl vytvořen předepsaným způsobem příslušným státním orgánem v mezích jeho pravomocí a stal se součástí právního řádu
 - řádně vyhlášen ve Sbírce zákonů
 - předpis je platný ode dne vydání
-

Účinnost právního předpisu

□ Účinnost právního předpisu

- je povinnost se předpisem řídit
 - datum nabytí účinnosti uveden v posledním §
 - předpis nabývá účinnosti dnem vyhlášení – platnost a účinnost jsou shodné
 - většina právních předpisů nabývá účinnosti později - *vacatio legis* – období od platnosti do účinnosti - *prostudování*
-

Působnost právního předpisu

- **derogační klauzule** (zrušovací ustanovení) – uvedena v závěru
 - uvádí se, které právní normy nebo celé předpisy se ruší (derogují)
 - nový předpis nemusí nahrazovat celý dosavadní předpis – změny – **novelizace**
 - novým právním předpisem se vždy ruší a nahrazují starší normy o téže věci
-

Zveřejňování právních norem

- zákonné předpisy - ve Sbírce zákonů ČR
 - závazný oficiální text
 - podzákonné předpisy – věstník ministerstev
 - předpis – chronologické číslování (zákon č. 119/2002 Sb., název ... § 17 odst. 1 písm. d) zákona ...
-

Zákonnost, právní vědomí

- ve vyspělém právním státě se prosazuje **zákonnost**, tj. důsledné dodržování právního řádu
 - závisí na dobré znalosti právních předpisů a na přesvědčení o nutnosti jejich dodržování
- znalost právního řádu a představy o spravedlnosti a účelnosti právních norem = **právní vědomí**

Zákonnost, právní vědomí

- **právní vědomí** = souhrn právních názorů, představ, pocitů a skutečných vědomostí vyjadřujících vztahy občanů k platnému právu
- úroveň státu v oblasti práva posuzujeme:
 - podle vzdělanostní, kulturní, morální úrovně občanů, právního vědomí
 - jak rychle, účinně a spravedlivě řeší státní orgány právní spory

Opakování

Co je státní moc?

Jaké jsou státní symboly?

Jaké jsou zákonné předpisy?

Kdo vydává podzákonné předpisy?

Co je právní vědomí?

Zdroje:

- Ryska, R. *Právo pro střední školy*. Praha: Fortuna, 2010. ISBN 978-80-7173-010-9
 - Šíma, A.; Suk, M. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: C. H. Beck, 2013. ISBN 978-80-7400-490-2
 - Kučera, R. *Základy práva*. Brno: MU v Brně, 2002. ISBN 80-210-2940-4

 - Kliparty jsou volně přístupné v programu Word.
-